

ANEM

A s o c i j a c i j a n e z a v i s n i h e l e k t r o n s k i h m e d i j a
A s s o c i a t i o n o f I n d e p e n d e n t E l e c t r o n i c M e d i a
Beograd, Takovska 9, tel/fax: + 381 11 322 5852, 3038 384

REPUBLIKA SRBIJA

KOMISIJA ZA AUTORSKA I SRODNA PRAVA

Kneginje Ljubice 5

11000 Beograd

Predmet: Izjašnjenje po zahtevu za mišljenje o Predlogu tarife naknada čiji je podnosilac Sokoj – Organizacija muzičkih autora Srbije

Vaš broj: 1527/11/6

Komisija za autorska i srodna prava je zaključkom broj 1527/11/6 od 27.11.2011. godine pozvala Asocijaciju nezavisnih elektronskih medija (ANEM) da se pismeno izjasni na zahtev za mišljenje o Predlogu tarife naknada čiji je podnosilac Sokoj – Organizacija muzičkih autora Srbije, a koji se odnosi na Tarifni spor sa Asocijacijom nezavisnih elektronskih medija ANEM, u vezi sa tarifom naknada za radiodifuzno emitovanje muzičkih dela.

Asocijacija nezavisnih elektronskih medija ANEM, kao reprezentativno udruženje korisnika radiodifuznih emitera u smislu člana 174. stav 1. Zakona o autorskom i srodnim pravima, ovim se blagovremeno, u zakonom predviđenom roku po prijemu citiranog zaključka i predloga tarife čiji je podnosilac Sokoj – Organizacija muzičkih autora Srbije, izjašnjava o istom kako sledi:

Članom 170. Zakona o autorskom i srodnim pravima predviđeno je da tarifa mora da bude primerena vrsti i načinu iskorišćavanja autorskog dela, da se, ako je iskorišćavanje predmeta zaštite nužno za obavljanje delatnosti korisnika, određuje po pravilu u procentualnom iznosu od prihoda koji korisnik ostvaruje obavljajući delatnost u okviru koje iskorišćava predmete zaštite, kao i da taj iznos mora da bude u srazmeri sa značajem koji za prihode korisnika ima iskorišćavanje predmeta zaštite sa repertoara organizacije. Istim članom Zakona predviđeno je i da se tarifom određuju i najniži iznosi naknada za iskorišćavanje predmeta zaštite sa repertoara organizacije. Takođe je predviđeno i da se prilikom određivanja tarife uzimaju u obzir tarife kolektivnih organizacija država čiji je bruto društveni proizvod približne vrednosti bruto društvenom proizvodu Republike Srbije.

U prilogu predloga tarife čiji je podnosilac Sokoj – Organizacija muzičkih autora Srbije koji nam je dostavljen na izjašnjenje, nismo dobili obrazloženje Sokoja iz koga bi se videlo:

- čime Sokoj pravda mišljenje da upravo predložena tarifa obezbeđuje iznos naknada koje će biti u srazmeri sa značajem koji za prihode korisnika ima iskorišćavanje predmeta zaštite sa Sokojevog repertoara;
- čime Sokoj pravda predlogom tarife opredeljeni najniži iznosi naknada za iskorišćavanje predmeta zaštite sa svog repertoara;
- na koji način je Sokoj, predlažući predmetnu tarifu, uzeo u obzir tarife kolektivnih organizacija država čiji je bruto društveni proizvod približne vrednosti bruto društvenom proizvodu Republike Srbije.

Iako Zakon o autorskom i srodnim pravima ne predviđa izričito da se uz zahtev za mišljenje o Predlogu tarife naknada podnosi i ovakvo obrazloženje, smatramo da je takvo obrazloženje nužno ispitati, a da bi se po zahtevu uopšte mogla doneti ispravna odluka. Sa iznetog, **predlažemo da Komisija, shodno odredbi člana 199. stav 3. Zakona o autorskom i srodnim pravima, zakaže konsultacije sa predstavnicima organizacije i reprezentativnog udruženja korisnika, na kojima bi se Sokoju pružila prilika da detaljno obrazloži tarifu, a ANEM-u da na takvo obrazloženje argumentovano odgovori.**

II

Definicija osnovice za obračun naknade u predlogu tarife je neprecizna i neusklađena sa važećom regulativom koja se odnosi na klasifikovanje delatnosti. Naime, osnovica za obračun naknade u predlogu tarife definisana je kao „ukupni prihodi ostvareni u okviru

radijske, odnosno televizijske delatnosti, uključujući i prihode koji su realizovani intervencijama državnih organa“. Ovakva definicija je neprihvatljiva. Prvo, važeća Uredba o klasifikaciji delatnosti (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 54/2010), ne poznaje radijske, odnosno televizijske delatnosti kao takve. Drugo, delatnosti povezane s proizvodnjom i distribucijom radijskog, odnosno televizijskog programa, shodno i citiranoj Uredbi, odražavaju, odnosno obuhvataju različite faze u procesu proizvodnje i emitovanja. U konkretnom slučaju Sokoj kolektivno ostvaruje imovinsko autorsko pravo iz člana 28. Zakona – pravo emitovanja. Nepreciznim definisanjem osnovice ostavlja se prostor za njeno širenje sa emitovanja na proizvodnju, odnosno dalju distribuciju programa i u slučajevima kad ta distribucija nije emitovanje. Ovo dalje može dovesti do ugrožavanja položaja radiodifuznih emitera na drugim tržištima na kojima učestvuju, konkretno na tržištu produkcije radijskih, odnosno televizijskih programa, na kome konkurišu sa nezavisnim produkcijama, kao i na tržištu sadržaja koji se distribuiraju različitim mrežama elektronskih komunikacija.

O čemu se konkretno radi. Radiodifuzni emiteri emituju deo programa koji proizvode u sopstvenoj produkciji, što je i njihova zakonska obaveza shodno odredbi člana 73. Zakona o radiodifuziji. Ostatak programa nabavljaju na tržištu. Na istom tom tržištu, oni i prodaju prava na emitovanje programa koje su proizveli u sopstvenoj produkciji, a za kojima postoji interes drugih radiodifuznih emitera. Pri navedenom konkurenti su im nezavisne produkcije, proizvođači programa koji se ne bave emitovanjem, odnosno koji nemaju dozvolu za emitovanje programa u Republici Srbiji. Nepreciznim definisanjem osnovice koje ostavlja prostor da se ista širi tako da obuhvati i prihode ostvarene na tržištu na kome se vrši promet prava na emitovanje, ne samo što bi Sokoj naplatio nakanadu i po osnovu nečega što nije u vezi sa konkretnim imovinskim autorskim pravom koje u ovom slučaju štiti, već bi i radiodifuzne emitere doveo u neravnopravan položaj sa nezavisnim produkcijama i distributerima na tržištu na kome se vrši promet prava na emitovanje, budući da bi produkcije radiodifuznih emitera na tom tržištu bile opterećene naknadom Sokoj, kojom produkcije nezavisnih produkcijskih kuća nisu opterećene.

Isto se odnosi i na prihode realizovane intervencijama državnih organa. Nužno je razlikovati da li se intervencije u konkretnom slučaju odnose na produkciju, ili na emitovanje. Npr. na konkursima za sufinansiranje projekata/programa u oblasti javnog informisanja Ministarstva kulture¹, predmet sufinansiranja nije nužno emitovanje, već to može biti i samo produkcija, a učesnici na konkursu pored radiodifuznih emitera mogu

---

¹ нпр: <http://www.kultura.gov.rs/?jez=sc&p=5896>

biti i nezavisne produkcije (pravna lica registrovana za produkciju audio i/ili audiovizuelnih programskih sadržaja). I u ovakvim slučajevima, neprecizno definisanje pojma osnovice ostavlja prostor da se ista širi tako da obuhvati i prihode realizovane intervencijama državnih organa u fazi produkcije programa, a ne njegovog emitovanja, čime bi, sa jedne strane, Sokoj naplatio naknadu i po osnovu nečega što nije u vezi sa konkretnim imovinskim autorskim pravom koje u ovom slučaju štiti, a sa druge strane, radiodifuzni emiteri bili dovedeni u neravnopravan položaj sa nezavisnim produkcijama kod apliciranja za takava sredstva, budući da bi njihove produkcije nužno bile skuplje budući opterećene naknadom Sokoja, kojom produkcije nezavisnih produkcijskih kuća nisu opterećene.

Sa iznetog, mišljenja smo da način na koji je osnovica za obračun naknade definisana u Predlogu Sokoja, ne doprinosi određivanju naknade u skladu sa pravilima za određivanje tarife propisanim zakonom, kao i da otvara prostor da tarifa obuhvati i prava za koja Sokoj nema dozvolu za kolektivno ostvarivanje, te da stoga **osnovicu za obračun naknade treba definisati isključivo kao „ukupni prihod ostvaren u okviru delatnosti radijskog, odnosno televizijskog emitovanja programa** (isključujući druge faze u procesu proizvodnje i emitovanja koje nisu radijsko, odnosno televizijsko emitovanje programa), **uključujući i prihode koji se odnose na te delatnosti, a realizovani su intervencijama državnih organa“.**

III

Predlog tarife ne poznaje osnove za umanjeње osnovice za obračun naknade. Naime, u pregovorima koji su prethodili tarifnom sporu, ANEM i Sokoj su postigli načelan dogovor da se tarifom predvidi paušalno umanjeње osnovice do visine na tržištu uobičajenih bonusa koje radiodifuzni emiteri odobravaju marketinškim agencijama. Naime, umanjeња osnovice u ovom smislu su prihvaćena u međunarodnoj praksi, posebno u zapadnoj Evropi. U Švajcarskoj, na primer, tarifom je predviđeno da se na ime troškova zaključenja marketinških ugovora, emiterima odobrava umanjeње osnovice do visine stvarnih troškova zaključenja marketinških ugovora, a najviše do 40%². U Srbiji se, u uslovima visoko koncentrisanog tržišta *media buying* agencijskih usluga, te postojanja dominantnih *media buying* agencija, visina agencijskih bonusa koje mediji odobravaju kreće oko 15%. U pregovorima koji su prethodili tarifnom sporu, ANEM i Sokoj su postigli načelan dogovor da se tarifom predvidi paušalno umanjeње osnovice na ime troškova zaključenja marketinških ugovora, s tim da je ostala otvorena visina paušalnog

---

² http://www.suisa.ch/de/services/download-center/?tx_damdownloadcenter_pi1%5Bfile%5D=562&cHash=26606f01ac

umanjenja osnovice. Sokoj je u pregovorima načelno prihvatao umanjenje od 10%, dok su emiteri predlagali 15%, što bi visinom odgovaralo visini agencijskih bonusa koje mediji realno na tržištu odobravaju.

Sa iznetog, ostajemo pri mišljenju koji smo imali i u samom tarifnom sporu, te smatramo da tarifu treba u tom smilu korigovati tako **da se kod obračunavanja osnovice, njen deo koji čine prihodi ostvareni po osnovu prodaje reklamnog vremena i sponzorstava, paušalno umanjuje za 15% po osnovu troškova angažovanja marketinških agencija.**

IV

Zakonom o autorskom i srodnim pravima predviđeno je da se prilikom određivanja tarife uzimaju u obzir tarife kolektivnih organizacija država čiji je bruto društveni proizvod približne vrednosti bruto društvenom proizvodu Republike Srbije. Srbija je, po podacima Međunarodnog monetarnog fonda za 2010. godinu, po bruto društvenom proizvodu, na 80. mestu na svetu. Pet mesta iznad nje zauzimaju Bugarska, Tunis, Gvatemala, Urugvaj i Liban. Pet mesta ispod nje zauzimaju Uzbekistan, Litvanija, Burma, Kostarika i Kenija. Ako se osvrnemo samo na evropske zemlje sa ove liste, možemo da vidimo sledeće:

- u Litvaniji, naknada za radio iznosi 3,20% prihoda, a naknada za televiziju iznosi 1,65% prihoda³;
- U Bugarskoj, naknada se određuje u procentu od prihoda koji je različito određen shodno zastupljenosti muzičkog repertoara, tako da je za radio isti 2010. godine⁴ iznosio:

Zastupljenost repertoara	% od prihoda
do 40%	2,30%
40-60%	2,60%
60-80%	2,90%
80-100%	3,25%

a za televiziju⁵:

---

³ <http://www.latga.lt/files/Muzikos-TARIFAI-aktualired.pdf>

⁴ http://www.musicautor.org/TXT/RADIO_TEXT/Tarifa_za_efirni_radia.xls

⁵ http://www.musicautor.org/TXT/TV/Tarifa_TV.doc

Tip kanala	% od prihoda
Muzički kanali	2,00%
Višetematski i filmski kanali	1,50%
Informativni i sportski kanali	1,00%
Kanali javnog servisa	1,50%

Iz ovog poređenja izvodimo zaključak da je najviši procenat naknade opredeljen u Predlogu tarife naknada čiji je podnosilac Sokoj od 4,20% za televiziju i 4,50% za radio, viši za 1,25, odnosno 1,30% od najvišeg procenta naknade opredeljenog za radio u tarifama kolektivnih organizacija evropskih država čiji je bruto društveni proizvod približne vrednosti bruto društvenom proizvodu Republike Srbije, viši za čak od 2,20 do 2,55% od najvišeg procenta naknade opredeljenog za televiziju u istim tim državama. Najniži procenat naknade opredeljen u Predlogu tarife naknada čiji je podnosilac Sokoj od 2,20% za televiziju i 2,50% za radio, viši je od najnižeg procenta u Bugarskoj (u Litvaniji ne postoji raspon, već svi plaćaju isto) za 0,20%, a u slučaju televizije viši je od najnižeg procenta u Bugarskoj za 1,20%.

Iz navedenog proizilazi da **Sokoj prilikom određivanja tarife nije uzeo u obzir tarife kolektivnih organizacija država čiji je bruto društveni proizvod približne vrednosti bruto društvenom proizvodu Republike Srbije, već da je, naprotiv, predvideo daleko više i nepovoljnije tarife nego u ovim zemljama.**

V

Jedan od osnovnih zahteva ANEM-a u pregovorima koji su prethodili tarifnom sporu sa Sokojem, odnosio se na potrebu da tarifa srazmernost naknade sa značajem koji za prihode korisnika ima iskorišćavanje predmeta zaštite sa repertoara organizacije postigne kroz predviđanje odgovarajuće skale sa većim brojem pragova u obimu korišćenja repertoara od kojih bi zavisio procenat kojim se u konkretnom slučaju množi osnovica. Pri tome smo predlagali da se jednostavnim pravilima na prihvatljiv način uredi određivanje obima korišćenja repertoara.

Predlog tarife naknada čiji je podnosilac Sokoj ne postiže nijedan od ovih zahteva. Prvo, po našim procenama, u Srbiji nema radio stanica, ili se mogu izbrojati na prste jedne ruke, kod kojih je obim zastupljenosti muzičkog materijala niži od 65%. Ovo praktično

znači da bi, iako Predlog tarife naknada čiji je podnosilac Sokoj predviđa pet različitih obima korišćenja repertoara, u praksi biti primenjivana samo dva – i to onaj od 4,00% i onaj od 4,50%. Ovo je, s jedne strane, neprimereno visoko, a sa druge, vodi uranilovci i jednakom, neizbalansiranom tretmanu suštinski različitih emitera, odnosno emitera za čije prihode iskorišćavanje predmeta zaštite sa repertoara organizacije ima različit značaj. Takođe, korektiv koji Sokoj predlaže za slučaj netačnog deklarisanja obima zastupljenosti muzičkog materijala (izveštaji ovlašćenih monitoring agencija) je problematičan, budući da niti postoje takve monitoring agencije, niti nezavisno telo ili državni organ koji bi ih ovlašćivao da monitoring vrše.

ANEM predlaže nešto drugo:

- **da se u odnosu na televizijske kanale napravi tematska podela kanala (slično kao u bugarskom primeru gore), a**
- **da se u odnosu na radio zastupljenost muzičkog repertoara meri u vreme najveće slušanosti radio programa, kad radio stanice ostvaruju gro svoga prihoda, npr. od 7 do 13 časova, jer će se tako jedonstavnije prepoznati značaj koji korišćenje repertoara ima za prihode korisnika.**

Mišljenja smo da će samo na taj način naknada biti određena u skladu sa pravilima za određivanje tarife propisanim zakonom - srazmerno značaju koji za prihode korisnika ima iskorišćavanje predmeta zaštite sa repertoara organizacije.

VI

Na kraju, minimalna naknada neprimereno je visoko određena. Koeficijenti za njeno utvrđivanje za različite regione u Srbiji, koji se, ako dobro razumemo, rukovode relativnom razvijenošću regiona u Srbiji, nisu dovoljni korektiv. Na ovaj način, stanica u Nišu koja u svojoj zoni pokrivanja ima 300.000 ljudi, plaćala bi istu minimalnu naknadu kao i stanica u Preševu koja u svojoj zoni pokrivanja ima deset puta manji potencijalni auditorijum. Stoga predlažemo **da se za minimalnu naknadu uvede dodatni korektiv, koji bi uzimao u obzir broj stanovnika u zoni pokrivanja emitera.**

VII

Kako iz navedenog proizilazi da Predlog tarife naknada čiji je podnosilac Sokoj – Organizacija muzičkih autora Srbije otvara prostor da tarifa obuhvati i prava za koja Sokoj nema dozvolu za kolektivno ostvarivanje, kao i da istom naknade nisu određene u skladu sa pravilima za određivanje tarife propisanim Zakonom o autorskom i srodnim

pravima, predlažemo Komisiji da isto utvrdi, te naloži Sokoju da ponovi pregovore sa Asociacijom nezavisnih elektronskih medija ANEM, odnosno dostavi novi predlog tarife Komisiji na mišljenje.

Beograd, 06.06.2011.

Za ANEM,

Saša Mirković, predsednik